

رونمایی از مستند حیب...! صادقی در سینماحقیقت

فیلم مستند «حیب...! صادقی» برای حضور در شانزدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم مستند ایران سینما حقیقت آماده می‌شود. این فیلم مستند به کارگردانی محمدصالح حجت‌الاسلامی و تهیه‌کنندگی حسین نشاطی در مرکز هنری و رسانه‌ای سلوک حوزه هنری تولید شده‌است.

گفت‌وگو با علی شهاب‌الدین، کارگردان مستند «گالش منزل» در جشنواره فیلم کوتاه تهران

نابودی میراث معنوی در دوران سازندگی

سال‌ها پیش الیا کازان براساس فیلمنامه‌ای از پل آژبرن و در فیلم «رودخانه وحشی» به بهترین شکل، مواجهه سنت و مدرنیته و چالش میان آنها را به تصویر کشیده بود. این‌که ظهور قدرت و سازوکار دنیای مدرن، سنت را به زانو درمی‌آورد و قربانی می‌کند. چاک با بازی تماشایی مونتگومری کلیفت به عنوان یک نماینده دولت مامور می‌شود به خاطر ساخت سد، ساکنان منطقه از جمله پیرزنی به نام الیا (جوون فلیت) را مجاب به تخلیه و تخریب خانه‌های‌شان کند. حالا در مستند «گالش منزل» به کارگردانی علی شهاب‌الدین هم نمونه تقریباً مشابهی از تقابل سنت و مدرنیته را می‌بینیم و آن مصوبه دولتی طرح خروج گالش‌ها و دام از جنگل به شکل دیگری قربانی می‌گیرد و پایان دوران فرهنگ غنی و ریشه‌دار گالشی و تخریب طبیعت و زیست‌بوم جنگل‌های هیرکانی به تصویر کشیده می‌شود. گالش منزل به کارگردانی علی شهاب‌الدین و تهیه‌کنندگی او و خانه شهاب‌الدین که سال گذشته در پانزدهمین جشنواره سینماحقیقت حضور داشت، امسال در نسخه‌ای کوتاه شده در سی‌ونهمین جشنواره بین‌المللی فیلم کوتاه تهران هم به نمایش درمی‌آید و جزو ۱۳فیلمی است که برای دریافت «برگ زرین» تلاش و رقابت می‌کنند.

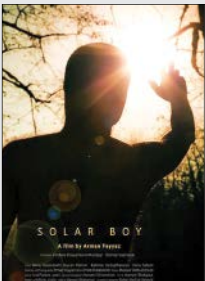
مستند گالش‌منزل به موضوع مهمی درباره تخریب زیست‌بوم و جنگل‌های هیرکانی و انقراض زندگی و فرهنگ گالشی به عنوان یکی از مهم‌ترین حرفه‌های مرتبط با دامداری می‌پردازد.

من اهل همان منطقه هستم و در دوران کودکی و مدرسه به فضای گالشی‌منزلی آشنا شدم اما بعدها که محل زندگی‌ام تغییر کرد و مشغول کارهای دیگر شدم، انگار ناخواه آن فضا و آن حرفه را از یاد بردم تا این‌که یک روز خواهرزاده‌ام به من گفت شما که کار مستند می‌کنید، چرا سراغ آقای شعبانعلی طالبی نمی‌روید؟ آراو پرسیدم مگر هنوز هنر دوست‌است؟ گفت بله. من هم فرصت را غنیمت شمردم و سراغ این موضوع رفتم. البته به عنوان مستندساز به جز جذابیت خود موضوع به این فکر کردم که وجوه دراماتیک آن چیست و آیا می‌توان قصه و روایت خوبی از موضوع داشت؟ نقطه دراماتیک ماجرا ابتلای این پیرمرد به بیماری سرطان بود و همین بیشتر مرا به ساخت این مستند ترغیب کرد. آنچه‌این درام را تقویت می‌کرد، اصرار فرزندان پیرمرد برای باگشت او به شهر برای درمان بود اما پیرمرد اصرار داشت در جنگل به زندگی و حرفه گالشی خود ادامه دهد. وقتی کار مستند جدی شد، شروع به تحقیقات کردم. برای همین باید مسیر دوساعته و دشوار را با لندروور و ماشین‌های آفرودی می‌رفتم و از جایی به بعد هم باید دو ساعت پیاده‌روی و

کوهنوردی می‌کردیم تا به محل زندگی پیرمرد برسیم. وقتی به آنجا رسیدم، دنبال جواب این سؤال بودم که این پیرمرد چه چیز در این محیط می‌بیند و مانند‌گا شده که ما فرزندان او نمی‌بینیم. مگر یک فرد مبتلا به سرطان نباید دنبال دارو و درمان باشد؟ وقتی با او هم صحبت شدم، دیدم خیلی معتقد و متوکل است و حرف‌های معارفی می‌زند. می‌گفت خداوند همه جا هست. او در پاسخ به دغدغه و نگرانی فرزندان درباره این‌که اگر در تنهایی اتفاقی برایش رخ دهد، اطمینان خاطر می‌داد خدا بالای سر من است و می‌گفت مطمئنم در کنار شما از دنیا خواهم رفت.

همین اتفاق هم افتاد و او در کنار خانواده‌اش از دنیا رفت.

بله، توکل این مرد خیلی برام اهمیت داشت و جالب بود. در فیلم هم به چرایی حضور او در طبیعت پرداختم و تصاویر زیادی در این زمینه گرفتم. انرژی متقابلی که این پیرمرد از جنگل می‌گرفت و به طبیعت برمی‌گرداند برام خیلی مهم بود. من یک سال و نیم تمام آن مسیر را می‌رفتم و می‌آمدم تا با او بیشتر آشنا شوم و خوب‌گیرم. آن‌موقع هنوز خبری از فیلمبرداری رسمی نبود و فقط جهت تحقیقات و آشنایی بیشتر با پیرمرد به آنجا می‌رفتم و برای تحقیق فیلم می‌گرفتم.

زندگی با باتری خورشیدی

نویسنده و کارگردان «پسر خورشیدی» که در سی‌ونهمین جشنواره فیلم‌کوتاه تهران حضور دارد، درباره روند تولید و داستان اثر توضیح داد. آرمان فیاض، نویسنده و کارگردان که با فیلم کوتاه پسر خورشیدی در سی‌ونهمین جشنواره بین‌المللی فیلم کوتاه تهران و در بخش آثار داستانی حضور دارد، درباره روند تولید این فیلم گفت: فیلم پسر خورشیدی را در هشت جلسه و شمال ایران فیلمبرداری و برای لوکیشن‌های این فیلم نیز از جاده‌های سیاهکل و روستاهای لاهیجان و دیلمان استفاده کردیم.

او درباره داستان این فیلم توضیح داد: این فیلم ۲۰ دقیقه‌ای درباره پسری است که باتری خورشیدی دارد. به این معنی که با طلوع خورشید سرحال و پر انرژی می‌شود و دقیقاً هضم غروب انگار باتری‌اش از کار می‌افتد و بدنش لمس مطلق می‌شود. فیاض گفت: این فیلم براساس یک ماجرای مستند است. دو برادر ۳۰ ساله در پاکستان حضور دارند که دچار بیماری ژنتیک هستند و دقیقاً انگار باتری خورشیدی دارند و زندگی‌شان ارتباط مستقیمی با خورشید دارد./ صبا

دیدیم که این خروج، نتیجه معکوس داشت و عملاً آن طرح دولت و بحث ارجحیت توسعه به فرهنگ شکست خورد. درحالی‌که شما اگر به مازری و برخی کشورهای دیگر بروید، می‌بینید که برای حفظ زیست‌بوم‌ها و این نوع زندگی‌ها، دولت به افراد یارانه می‌دهد که اتفاقاً در این مناطق بمانند تا ضمن حفظ محیط، گردشگر هم جذب کنند اما در ایران ماجرا وارونه شده و به گالش‌ها و دامداران پول دادند که از جنگل و طبیعت خارج شوند. با این‌کار هم زیست‌بوم آژبرن رفت و هم آن فرهنگ غنی و ریشه‌دار گالشی. وقتی جنگل خارج از سنکه و گالش و نگهبان شد، آدم‌ها و قاچاقچیان جنگل یورش آوردند و شروع به تخریب و نابودی جنگل و طبیعت کردند.

آیا مخاطبان مسئول و دولتمردان هم فیلم شما را دیده‌اند و با این آسیب‌شناسی مورد اشاره شما مواجه شده‌اند؟

بله، زمان جشنواره سینماحقیقت تعدادی از نماینده‌های مجلس به دعوت من فیلم را دیدند، ازجمله آقایان دکتر غلامرضا منتظری نایب‌رئیس کمیسیون فرهنگی مجلس، دکتر محمد مهدی زاهدی عضو کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس و ... بعد آقای دکتر تهروری نماینده علی‌آباد و یکی از اعضای کمیسیون آموزش مجلس خیلی علاقه‌مند شد این فیلم در کمیسیون آموزش نمایش داده و موضوع آن به بحث و بررسی گذاشته شود. البته به دلیل مشغله و کمی هم سهل‌انگاری من این موضوع به تأخیر افتاد اما امیدوارم به‌زودی این اتفاق بیفتد و مستند گالش‌منزل در کمیسیون آموزش برای اعضا و برخی نمایندگان مجلس نمایش داده شود. شاید نمایش فیلم و توجه به موضوع باعث تغییر قانون در این زمینه شود. خوشبختانه این گروه به‌شدت مخالف طرح شکست خورده‌دام از جنگل است.

درنگ

خلوصی مستندهای مشاهده‌گرانه

علی شهاب‌الدین، کارگردان مستند «گالش‌منزل» درباره این‌که چقدر مستندها می‌توانند حکم تلنگر و هشدار و آسیب‌شناسی موضوعات مختلف فرهنگی و اجتماعی را داشته باشند، توضیح می‌دهد: در فیلم‌های مستند واقعه‌نگار و مشاهده‌گرانه، آن‌قدر خلوص و صداقت و حقیقت نهفته است که حد و مرز ندارد. به همین نسبت و اندازه هم مستندهای این چنینی باورپذیری دارند و با بیان صادقانه واقعه‌ها و مشاهدات و طرح نکته‌ها، مخاطبان را تحت‌تاثیر قرار می‌دهند. اگر سیاستمداران و مدیرانی که بودجه‌های فرهنگی و رسانه‌ای دست‌شان است، از تولید و نمایش مستندهای واقعی و صادقانه حمایت کنند، شاهد یک فرهنگ‌سازی تأثیرگذار در سطح جامعه خواهیم بود.

مستند حیب...! صادقی با حضور نزدیک به ۲۰ چهره مطرح هنری، به مرور ابعاد هنری و فعالیت‌های هنرمند مطرح دهه‌های اخیر کشور و انقلاب پرداخته‌است. این اثر با پایان فیلمبرداری و انجام امور فنی نهایی، برای حضور در شانزدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم مستند ایران، سینماحقیقت آماده شده و در صورت پذیرش، اولین نمایش خود را در این جشنواره تجربه می‌کند. حیب...! صادقی که در حوزه‌های کاریکتور و گرافیک نیز فعال بود، پنجم مرداد ۱۴۰۰ به دلیل عارضه قلبی دار فانی را وداع گفت.

ظاهرا یکی از دلایل اصلی شکست این طرح، نبود پیوست عدالت است.

دقیقا. رهبر انقلاب خطاب به دولت آقای رئیسی گفتند دولت هر طرح و لایحه‌ای را که می‌خواهد تصویب کند، حتما باید پیوست عدالت هم داشته باشد. وگرنه تصویب طرح که هنر نیست. طرح خروج دام از جنگل هم ازجمله طرح‌هایی بود که پیوست عدالت در آن وجود نداشت. لزوما به حصارکشی و تصویب یک قانون، نمی‌توانیم به موفقیت آن خوشبین باشیم، باید از نظر فرهنگی کار کرد. گالش‌ها بدون هیچ چشمداشت مالی، حافظ و نگهبان جنگل و طبیعت بودند، چون به جنگل علاقه داشتند و آن را خانه خود می‌دانستند اما دولت با تصویب آن طرح و خروج گالش‌ها و دامداران از جنگل، جنگلبانان اجاره‌ای و دولتی را به کار گرفت که چندان دل‌شان به حال جنگل و طبیعت نمی‌سوزد. در مستند گالش‌منزل سراغ شخصیتی رفتم که دلسوز جنگل و طبیعت بود. در یکی از وقفه‌های فیلمبرداری، پسر آقای طالبی به من خبر داد که حال پدر بد شده و او را به بیمارستان بردند. من هم خودم را به بیمارستان رساندم تا

نماهایی از آنجا داشته باشیم اما متأسفانه همان موقع و بعد از فیلمبرداری چند نما، آقای طالبی از دنیا رفت. بعد از درگذشت او درباره ادامه مسیر فیلم دچار تردید شدم و قصد داشتم با نامگذاری فیلم با عنوان مستند نیمه‌تمام کار را در این نقطه به پایان برسانم. مسأله مهم‌تر برای من رعایت اخلاق بود. چون متأسفانه برخی فیلمسازان، چندان

مرحوم صادقی سال ۱۳۳۶ در خانواده‌ای سنتی در محله تهران‌نو چشم به جهان گشود. از همان سال‌های کودکی در محل کار پدر با نام روزنامه اطلاعات آشنا شد، همان جایی که سال‌ها بعد او و یکی از برادرانش به عنوان روزنامه‌نگار در بخش تحریریه مشغول به کار شدند. او نخستین بار نقاشی را در هشت‌سالگی شروع کرد و از همان دوران جرقه‌های علاقه وافرش به نقاشی برای همگان روشن شد. در کنار نقاشی عطف و نیاز او به ادبیات نیز اوج گرفت./ جام‌چم

سینمای مستند

دوشنبه ۱۸ مهر ۱۴۰۱ شماره ۶۳۲۵

نکته

برای هر جایزه جهانی

شوی تبلیغاتی به راه نیندازیم

بحث حضور یا عدم حضور فیلم‌های کوتاه و مستند در جشنواره‌های خارجی و چگونگی نگاه این جشنواره‌ها به فیلم‌های تولید ایران، از مباحثی است که همواره در حوزه فرهنگی به خصوص در بین فعالان سینمای مستند مطرح بوده‌است. مهدی دلخواسته، مدیر فیلمبرداری و تهیه‌کننده فیلم‌های کوتاه و مستند معتقد است باید فیلم‌های کوتاه بر سوزه‌هایی مرتبط با ارزش‌های جهانی برای تولیداثر و حضور موفق در جشنواره‌های بین‌المللی تمرکز کنند.

مهدی دلخواسته گفت: یکی از مهم‌ترین دستاوردهایی که جوایز بین‌المللی می‌تواند برای سینما به ویژه سینمای کوتاه به همراه داشته‌باشد، ایجاد انگیزه در فیلمساز است. به این معناکه این جوایز باعث می‌شود تهیه‌کننده، کارگردان یا گروه فیلمسازی این انگیزه را داشته‌باشند فیلم‌های دیگری را هم تولید کنند.

او تأکید کرد: اما همین حضورهای بین‌المللی، می‌تواند ضعفی نیز به همراه داشته‌باشد؛ به این معنا که بسیاری از فیلمسازان سعی می‌کنند نکات جشنواره‌ای آن سوی آبی را مدنظر خود قرار دهند، یعنی به این فکر می‌کنند که جشنواره‌های بین‌المللی چه سوزه‌هایی را دوست دارند تا آن را تولید کنند. در صورتی که بسیاری از سوزه‌های مورد توجه در این جشنواره‌ها، همان سوزه‌های بین‌المللی و دغدغه‌های انسانی است که در همه جوامع اهمیت دارد و از آن جمله می‌توان به محیط زیست یا کودک و نوجوان اشاره کرد.

این تهیه‌کننده حوزه فیلم کوتاه با اشاره به این‌که متأسفانه فیلمسازان ایرانی کمتر به این سوزه‌ها توجه می‌کنند و بیشتر سراغ سوزه‌های سیاسی یا موقعیت‌های اجتماعی می‌روند که فکر می‌کنند موردپسند جشنواره‌های بین‌المللی قرار می‌گیرد، توضیح داد: البته این مسأله در سینمای بلند نیز وجود دارد اما در فیلم کوتاه بیشتر دیده می‌شود. فکر می‌کنم اگر فیلمسازان کوتاه سوزه‌های مربوط به محیط زیست مانند آب، تغییرات اقلیمی یا ارزش‌های جوامع که در همه دنیا مورد قبول است یا کودک و نوجوان را انتخاب کنند، آثار خوبی تولید می‌شود. او بیان کرد: بسیاری از فیلمنامه‌هایی که می‌خوانم به فیلمسازان می‌گویم چرا چنین سوزه‌ای را می‌خواهید بسازید؟ این سوزه یک نقطه تاریک از جامعه را نشان می‌دهد و آنها می‌گویند در جشنواره‌های بین‌المللی به این سوزه‌ها جایزه می‌دهند.

دلخواسته گفت: مسأله دیگر این است که فیلمساز با دریافت جایزه، البته اگر جایزه نقدی باشد، می‌تواند فیلم بعدی خود را تولید کند. نکته مهم این است که چنین جوایزی باعث غرور فیلمسازان می‌شود و فکر می‌کنند در هر جشنواره‌ای که فیلم راه پیدا می‌کند، آن جشنواره صاحب‌نام بوده یا در رده‌های اول بین‌المللی قرار دارد. این در حالی است که بسیاری از فیلمسازان اطلاعات چندانی از رتبه جشنواره‌ها ندارند و نمی‌دانند برخی از این جشنواره‌ها چه جایگاهی در میان جشنواره‌های بین‌المللی یا حتی آن کشور دارد.

این مدیر فیلمبرداری بیان کرد: معتمد فیلمسازان ما نباید در پروسه دریافت جوایز بین‌المللی مغرور شوند، مسأله دیگر این است که برای ساخت فیلم‌ها نباید روی موضوع‌هایی که فکر می‌کنند جشنواره‌های بین‌المللی می‌پسندند تمرکز کنند، منظور من سوزه‌های سیاسی نیست، منظور من برخی سوزه‌هایی است که چندان در سینمای ما جایگاه درستی ندارد./ مهر

قاب

قدم زدن در سی‌تیر

هرکدام از خیابان‌های قدیمی قمشه‌ها و حکایت‌های فراوانی دارند و اگر تاریخ‌شان را مرور کنید و پای صحبت‌های اهالی آنها بنشینید، ضمن کسب اطلاعات خوب و مفید، احتمالا با شگفتانه‌هایی هم مواجه شوید. قصه خیابان سی‌تیر یا در منطقه ۱۲ تهران که محل همزیستی ادیان مختلف است، شنیدنی و خواندنی است و با مستند «اهالی خیابان یکطرفه» ساخته مهدی باقری، دیدنی هم می‌شود و شخصیت‌های آشنایی چون زنده‌یاد لـوون هفتن (بازیگر)، فرهاد خردمند (مترجم زبان ایتالیایی و بازیگر فیلم زندگی و دیگر هیچ) و چند چهره دیگر از تاریخ این خیابان، خاطرات خود و زندگی و همنشینی وحدت‌بخش مردمی از ادیان مختلف می‌گویند.

ضربه سنگین به بدنه فیلم کوتاه

میلاد کفایی، بازیگر سینما و تئاتر که حضور در فیلم‌های کوتاه و دریافت جوایزی در این زمینه را در کارنامه دارد، با بیان شرایط وحشتناک حضور بازیگر-سرمایه‌گذار در حوزه فیلم کوتاه توضیح داد، شاهد آن هستیم که یک بازیگر می‌تواند به عنوان بازیگر و سرمایه‌گذار در حوزه تولید فیلم کوتاه ظاهر شود و هر سال بالغ بر چهار فیلم کوتاه بازی کند و تنها دلیل پرکار بودن آن بازیگر، هزینه‌ای است که برای تولید یک فیلم کوتاه به عنوان تهیه‌کننده یا حامی مالی پرداخت می‌کند و این شرایط بسیار وحشتناک است. به این دلیل که تهیه‌کنندگی در سینما به ویژه سینمای کوتاه به دلیل ساختار مستقل آن، امری بسیار کارشناسانه است و احتمال دارد ورود این پول‌هایی که برای دیده‌شدن یک بازیگر وارد سینمای کوتاه می‌شود، ضربه سنگینی به بدنه فیلم کوتاه ایران وارد کند.

این بازیگر گفت: متأسفانه کارگردان‌ها فیلم کوتاه می‌سازند که روزی بتوانند به سینمای بلند راه پیدا کنند. در این شرایط، استقلال سینمای کوتاه به عنوان یک هویت سینمایی خاص و کاملاً مستقل از بین می‌رود./ ستاد خبری سی‌ونهمین جشنواره فیلم کوتاه تهران

مکت

تولید